

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Een nieuwe lente, een nieuw dendrochronologisch geluid

Kennisbijeenkomst donderdag 19 maart 2020, 12.30 – 17.30 uur

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Smallepad 5, Amersfoort

Inleiding

Dendrochronologisch onderzoek kan voor archeologen, restauratoren, musea, particuliere eigenaren van houten kunstobjecten en schilderijen, bouwhistorici, kerkbeheerders, geschiedschrijvers, kunsthandelaren en vele anderen unieke informatie opleveren. Het bestuderen van de patronen van jaarlijks wisselende ringbreedten in hout, de dendrochronologie, is de meest precieze natuurwetenschappelijke dateringstechniek. Dendrochronologische datacollecties bevatten waardevolle informatie over bijvoorbeeld het klimaat en houttechnologie, het historische landschap en het gebruik daarvan, en de sociale economie. Het vastleggen, onderbouwen en delen van dendrochronologische gegevens is belangrijk voor ons cultureel erfgoed in publiek en particulier bezit.

Kennisbijeenkomst

Over de rijkdom aan kennis die dendrochronologisch onderzoek kan bieden, verzorgen de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer/Centraal College van Deskundigen Archeologie en de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumenten gezamenlijk een kennisbijeenkomst. Nut en noodzaak van goed dendrochronologisch onderzoek en het vastleggen en delen van goed gedocumenteerde meetgegevens is het onderwerp. Ingegaan wordt op vragen als: 'Welke kennis levert dendrochronologie op over het cultureel erfgoed?', 'Hoe stel ik als eigenaar/opdrachtgever, archeoloog, museummedewerker of bouwhistoricus de juiste eisen aan een dendrochronologisch onderzoek?', en 'Welke kwaliteitseisen zijn te stellen aan de uitvoering van een dendrochronologische datering?' Dit wordt belicht door een breed palet van sprekers, afkomstig uit de wereld van kunst, archeologie en architectuur. Afsluitend wordt een praktische handreiking met een checklist gepresenteerd en beschikbaar gesteld.

Laat u fascineren en ontmoet belangstellenden uit verschillende werkvelden in het cultureel erfgoed: archeologie, kunst en monumenten!

Programma

12.30 – 13.00 *Inloop met koffie en thee*

13.00 – 13.15 *Welkom en toelichting op thema*
Door dagvoorzitter Jos Bazelmans (RCE)

13.15 – 13.40 *Dendrochronologie*
Unieke informatie voor erfgoed
Door Esther Jansma (RCE)

13.40 – 14.05 *Roerend erfgoed*
Hoe dendrochronologisch erfgoed hout snijdt voor een kunsthistoricus
Door Leonore van Sloten (Rembrandthuis)

14.05 – 14.30 *Archeologisch erfgoed*
Jaarringen die geschiedenis schrijven; dendrochronologie en de historische beeldvorming van de Romeinse grens in Nederland
Door Erik Graafstal (Gemeente Utrecht)

14.30 – 15.30 *Pauze en presentaties*

Deelnemers kunnen een keuze maken uit een van de drie in de hal opgestelde open laboratoria:

- Lab 1: Jaarringonderzoek: werk in uitvoering door de dendrochronologisch specialist (inclusief schilderijen en bouwhistorisch onderzoek)
- Lab 2: Hoe bemonster en verpak ik (bij archeologisch onderzoek)?
- Lab 3: Een bezoek aan de digitale jaarringbibliotheek.

Het is ook mogelijk om uw praktijkvragen voor te leggen aan een van de specialisten

15.30 – 15.55 *Gebouwd erfgoed*

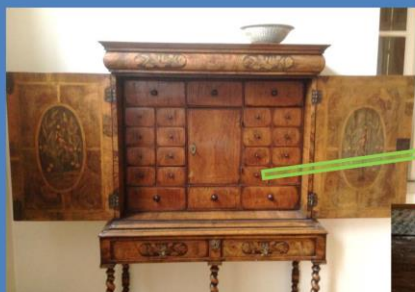
Dendrochronologie in de architectuur- en bouwhistorie
Door Dirk Jan de Vries (RCE en Universiteit Leiden)

15.55 – 16.20 *Een handreiking voor de praktijk*

Waarop moet ik letten als ik een dendrochronologisch onderzoek laat uitvoeren?
Door Esther Wieringa (SIKB / ERM)

16.20 – 17.30 *Netwerkborrel*

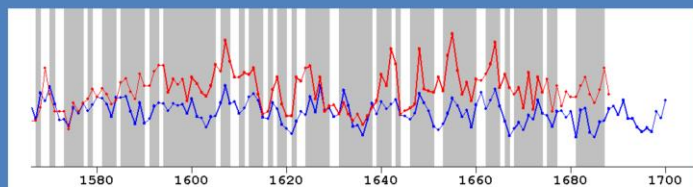
Jaarringen van een vroeg 18^e-eeuws kabinetje

Lade 20

Lade 20, achterzijde, bodemplankje

Rood = gemiddelde
groei-curve van
meerdere bodem-
plankjes; blauw =
kalender van eiken
uit de Ardennen

De jongste jaarring in de bodemplankjes dateert uit 1688 n.Chr.